

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
mw. dr. J. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

mw. G.A. Busweiler

BEL/OMB

Telefoonnummer +31235143661

busweilerg@noord-holland.nl

1 | 3

Betreft: maritiem erfgoed

Excellentie,

Langs de Nederlandse Noordzee- en Waddenzee kust bevinden zich enkele honderden historische scheepswrakken in de zeebodem. Het zijn de tastbare overblijfselen van het roemruchte verleden van Nederland als maritieme natie. Vorig jaar verkregen deze unieke onderwatervindplaatsen internationale bekendheid door de vondst van een jurk uit een zeventiende-eeuws scheepswrak in de Waddenzee nabij Texel. Minder bekend echter is dat het voortbestaan van deze vindplaatsen ernstig wordt bedreigd. Dit vraagt dus om actie.

Overall langs de Nederlandse Noordzee- en Waddenzee kust worden historische scheepswrakken aangetroffen. Lokaal vinden we zelfs zeer dichte concentraties van deze bijzondere vindplaatsen, bijvoorbeeld in de omgeving van voormalige ankerplaatsen, zoals de Reede van Texel en de Reede van Vlissingen.

De scheepswrakken in deze gebieden stammen veelal uit de zeventiende en achttiende eeuw, de tijd waarin de Provinciën bijzonder welvarend waren en de basis werd gelegd voor de landschappelijke en stedelijke ontwikkeling zoals we die nu terug zien in ons land. De schepen en hun ladingen staan voor de bekendste periode uit de Nederlandse geschiedenis en vertegenwoordigen de tijd van iconen als Michiel de Ruijter, Rembrandt van Rijn en de VOC. Steden als Vlissingen, Middelburg, Delft, Gouda, Amsterdam, Alkmaar, Hoorn, Harlingen, Dokkum en Groningen zijn nog steeds levende monumenten uit die tijd en diverse musea van wereldfaam tonen voor grote internationale gezelschappen 'The Dutch Golden Age'.

Deze rijke onderwatervindplaatsen worden echter bedreigd door natuurlijke erosie en door menselijk handelen. De zeebodem is continu in beweging, ondieptes en geulen verplaatsen zich voortdurend.

Verzenddatum

Kenmerk

913537/943724

Uw kenmerk

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

Het sediment dat ervoor heeft gezorgd dat een scheepswrak driehonderd jaar lang in perfecte conditie in de zeebodem bewaard is gebleven, kan op een zeker moment wegspoelen. Vanaf dat moment valt zo'n vindplaats ten prooi aan natuurlijke erosie en kan deze in zeer korte tijd verloren gaan, onder meer door de schadelijke invloed van de paalworm. Daarnaast vinden er economische activiteiten plaats die potentieel schadelijk zijn voor deze vindplaatsen: mosselkweek, visserij en schelpenwinning.

Om ons maritieme erfgoed beter te beschermen is actie nodig. De Nederlandse staat heeft de plicht (en die heeft zij met het ondertekenen van het Verdrag van Malta ook op zich genomen) om dit unieke, mondiaal vermaarde erfgoed goed te beheren en te benutten. In de *Erfgoedbalans 2017*¹, die op 9 februari jl. verscheen, heeft u erkend dat deze problematiek aan de orde is en onze aandacht verdient.

Als gezamenlijke kustprovincies vragen wij van u een programmatische aanpak (inclusief financiering) om te komen tot een beter beheer van het maritiem erfgoed van Nederland. Een programmatische aanpak voor een selectie van gebieden waar waardevolle en bedreigde scheepswrakken aanwezig zijn, die niet alleen leidt tot een betere bescherming, maar ook tot een betere benutting van de wetenschappelijke en educatieve kansen.

Deze programmatische aanpak zou moeten voorzien in:

- inventarisatie van gebieden (o.a. op basis van (historisch) geomorfologische modellen) met waardevolle en bedreigde scheepswrakken
- monitoring van bekende vindplaatsen
- waardestelling van bekende vindplaatsen
- indien daar aanleiding toe is: (gravend) onderzoek
- fysieke bescherming middels afdekking

---

¹ Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, *Erfgoedbalans 2017*, pagina 26: "Met name bij maritiem erfgoed ontstaan soms problemen omdat behoud als gevolg van natuurlijke erosie niet mogelijk is, terwijl er geen verstoorder is die aangesproken kan worden op de kosten van een opgraving. Deze problematiek vraagt om aandacht." <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/02/09/erfgoedbalans-2017>

Verder vragen wij u om vrijwilligers een rol te geven binnen deze programmatische aanpak. Zowel om de kosten te kunnen beperken als om de waardevolle lokale kennis van sportduikers – de ‘ogen en oren’ van de professionele onderwater-archeologen – te kunnen benutten. Omdat er op dit moment regelgeving (Erfgoedwet en Arboregels) is die het inzetten van vrijwilligers in de onderwaterarcheologie ernstig bemoeilijkt, vragen wij aan u, in overleg met de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, om hiervoor binnen de geldende wet- en regelgeving mogelijkheden te scheppen. In dit verband verwijzen wij ook naar de brief van de Archeologische Werkgemeenschap Nederland (AWN), de Stichting Maritiem Onderzoek Nederland (STIMON) en de Landelijke Werkgroep Archeologie onder Water (LWAOW) van 31 januari jl. waarin ook zij hier aandacht voor hebben gevraagd.

Graag gaan wij met u in gesprek over de wijze waarop een dergelijke programmatische aanpak gestalte kan krijgen.

Hoogachtend,

Mede namens de colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Fryslân, Groningen, Zuid-Holland en Zeeland,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter